

347-352.
anon levő

AZ AMATŐR

SZERKESZTI: DR. KOHLMAN ARZÚR

MŰVÉSZI-FÉNYKÉPEZÉSI-FOLYÓIRAT.

A BUDAPESTI PHOTOCLUB HÍVATALOS KÖZLÖNYE.

SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST, VI. KIRÁLY U. 7CA. 89 □

KIADÓHIVATAL: V. HONVÉD U. 7CA. 10

ELŐFIZETÉSI-ÁRA: ÉGÉSÉVRE 14 KORONA.
FÉLÉVRE 7 KOR. - NYOLCÉVRE 3 KOR. 50 FILL.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN ÉS 15-ÉN. ÉGÉS SZÁM-ÁRA 60 FILL.

TARTALOM:

Tóth Béla: Fényképek. — —a —s: Hogyan kell tájképet fotografálni? — Máyerling Károly: Legújabb fényképezési lencse. — Valami a fotografálás történetéből. — Szilárd Béla: Előhívás nap-pali fénynél. — A gumminyomásról. — Kohlman Artúr dr.: Az amatőr-egyesületekről. — Fényképezési eljárások. — Hazai krónika. — Külföldi krónika. — Adás-Vétel-Csere. — Irodalom. — Előfizetési felhívás. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

KÉPEINK:

Műmellékletünk: Katona Nándor: Zerge a Magas-Tátrában. — Kézdi-Kovács László: «Emke fiam». — Novomeszky Imre: Csoda-kút télen. — Laczkó Gusztáv: Erdőrésztlet. — Sándor Vilmos: Naplemente. — Máyerling Károly. — Sándor Vilmos: Vasárnapi pihenő. — Kézdi-Kovács László: Családi jelenet. — Novomeszky Imre: Legelésző tehének. — Drávetzky Elemér: Felvidéki tó partján. — Busch Endre: Hattyúk. — Novomeszky Imre: Tanulmányfej. — Kézdi-Kovács László: Vöfélyek. — Művészi fejlcézek I-IV.

Fényképek.

Irta: Tóth Béla.

Emberről, állatról — a mozgást tekintve — háromféle fényképet lehet csinálni. Az első mód az ősi, a polgári; a hosszú fényhatást kívánó collodiumos lemezek korából származott hagyomány: az alakoknak úgynevezett «festői» elrendezése és megmerevítése. Emberünket pozitúrát-tatjuk («tehát most mindjárt, kérem; tessék nyugodtabban lenni és oda nézni, és csak derülten, csak derülten!») A csecsemőt segédünk teszi mozdulatlaná, bámulnivaló Paprika Jancsik segítségével. Kutya-knak, macskáknak, madaraknak szintén az érzelmeikre és szenvedélyeikre kell hatni, hogy ne mocsanjanak a fontos pillanatban. Mert azért él minden teremtett állat, hogy ne mozogjon; a teljes nyugalom a természetes állapot. A második mód a pillanat-kép. Számot vetve a világossággal és a távolsággal (diaphragma és focus) szintén vakon sűtjük el a gépet valamire, ami mozog s lemezünkre, a kémiai szem ideghártyájára, az íródik, amit az ember lassú vagyis inkább összefoglaló retinája nem rögzíthet látomássá. A szaladó egy másodperc ezredrésze alatt olyan módon emeli a lábát, amilyennek mi sohasem láthatjuk. Tehát ez nagyobb hazugság még a bürgözdli merevítésnél is. A harmadik mód a kettőnek elegye; megint csak «művészi» elrendezés, de «ne tessék nyugodtan lenni, sőt tessék mozogni, csak hogy ne nagyon».

A három rossz mód közül, azt hiszem, ez a legrosszabb.

Am tessék egyelőre nevetni rajtam, de én — nemkülönben egyelőre — megvédem azt a biedermeyeres, merev pozitúrázást. Mert mégis az a legkisebb rossz. Mert őszinte. Kivált akkor, ha a legeggyűgyűbb. Minden előről csinált fényképen cselekménynek kell látsania. Még pedig igaz cselekménynek. Ez a cselekmény pedig, ama régi és jámbor recipe szerint az, hogy a mélyen tisztelt tárgy, ha ember, azt vallja, magáról: «Engemet mostan fotografálnak; én tehát legkedvezőbb, legérdekesebb állásomba helyezkedve akarom magamat megörökíttetni; s hogy a pénzemért lássék mind a két fülem is, becsületesen és egyenesen belenézek a masinába.» Ez beszéd, kérem; s ez a helyzet, kérem. Mert igaz. S bizonyisten örömem tellik azokban a képeimben, amelyeket a kezdő fotografus-műkedvelőnek ama napjaiban készítettem, mikor az ember, vad erőtől hajtva, lekodakol mindent, ami házában él. Kedvesek nekem ezek a Jucik és Lidik, szakácsnéink, szobalányaink, akiket télvíz idején lekergettem a kertbe — a mély sárban nem akart megállani a stativ — és agyonfényképeztem. A dolog fontosságát érző szakácsné tiszta kötényt kötött és habverő üstöt vett a kezébe; a szobalány leghegyesebb tüll-bóbitáját rakta fel és előkereste a legbodrosabb tollseprűt. S mind olyan mély, vasárnapi, városligeti és egykoronás érzellemmel, törhetetlen fotografáltató szándékkal

állott a kamara elé, mintha a tekintetes úr — *tenuitas mea* — csakugyan igazi, valóságos, komoly, előkelő, vurstlibeli amerikai gyorsfényképész volna. Mondom, szeretem e jámbor fotografiáimat. Mert igazak. Cselekvés van rajtuk; e szegény jó cselédek akarata (az akarata cselekvés), hogy ők ime mostan lefotografálódnak.

Kegyves engedelmeikkel arról most ne igen beszéljünk, hogy érdekes drámai helyzet-e az, mikor felebarátunk belemeresztli a szemét az objektívbe — a hagyomány szerint visszafojtván lélekzetét is — és várja a csettenést, mely fölmenti a felelősség alól. (Mert elvégre is *tőle* függ, hogy jó lesz-e a kép, avagy sem.) De még se feledjük, hogy ez a ma ezermilliomszor kopott helyzet is új volt egykor, most hatvan éve, a daguerréotypia fénykorában. Hát a képíróknak is «ül» az ember; és többnyire a szemébe néz. Hány nagy művész örököltette meg *ezt*! Miért ne rögzítse meg épp *ezt* a masina is . . . Dicsőséges portraitek vannak, amelyekből semmi psychologus nem olvashat ki egyebet, mint azt, hogy: «No itt vagyok és állom, hogy lefessenek!»

De most, Isten segítségével, elérkeztünk volna a művészetet és a gépiességet elválasztó mesgyéig. A művész megteheti, hogy úgy is megírhatja valakinek a képét, mint ha az a valaki nem tudná, hogy őt most festik. S épp ebben a tudtánkívülvalóságban van a gyönyörű nagy mesterség. A modell egész valójának, állandó énjének összefoglaló erejű megörökítése. Az ilyenek a legnagyobb képmások. Az óriások alkotásai. A festékekkel írott drámai életrajzok. Persze az az ember is «ült» a piktor előtt, s mikor ült, egyebet se tett, csak ült, mint mindenki, aki ül; s a képen még sem látszik meg ez az ülés, csak a tökéletes ember, a gyönyörű valóság. A független természet, az édes, az igaz élet. A művészet.

A fotografia ehhez foghatót művelni nem tud. Ha valakinek azt mondom (csak hogy nem mondom): «Le akarok fotografálni; de tégy úgy, mintha nem tudnád, — mert az öntudatlanul tudatos valódat akarom erre a lemezre lopni» — utálatos hazugság áll elő. Példát mondok. Egy képes-lap egynéhány évvel ezelőtt kortársak dolgozószobáinak fényképeit közölte, de úgy, hogy a dolgozószobából véletlenül ne hiányozzék a kortárs sem. Az én dolgozószobámra is rá került egyszer a sor. S én nem ellenkeztem. Ha Petőfiről nem maradt semmi hiteles képmás, a logika parancsolja, hogy legalább én rólam okvetlenül maradjon.

Hát híven pózoltam a fényképész úrnak, s nemcsak én, hanem szépműveltségű angorai exkandúrom, Matou ő fehérselyemsége is. A képen, azt hiszem, mindkettőnknek magatartása elárulja, hogy mi most érezzük a *moment sacra-*

mentet, a lefotografálás pillanatának nagyságát. S derék, őszinte Biedermeyerek vagyunk; mert azt fényképeztettük le, hogy bennünket most lefényképeznek. De aki tagadja ezt a tényt! Azaz hogy égbekiáltó nyíltsággal és együgyűséggel le hazudja! Látjuk ama kortársakat, akik művésziessen elrendezett, azaz, hogy elrendetlenített intérierjökben azt szimulálják a fényképész úr és az objektívje előtt, hogy ők olvasnak vagy írnak; és sejtelmők sincsen róla, hogy a fényképész úr — kezében a gummilabda — azt mondja: «Tehát most, kérem!» Az emberi arc butaságának két nagy képezőjét ismertem eddig: a régi müncheni Buscht, meg a párisi muszka Caran d'Achet. (Álnév: oroszul *karandás*, a. m. plajbász.) De a pompás tizenhatsz-huszonéves kamara köbre emelt humoristaság. Haj, haj! Milyen ragyogóan buta ábrázat ez a kortárs, aki most minden fotografusnak a gyanuja nélkül olvas! Olvas, de kevesebbet ért olvasmányából, mint ha felfordítva tartaná a könyvet, vagy mint ha chinai betűk feketesége bolondozna a szeme előtt; mert a homlokára, gondolat nélkül való homlokára nagyon írva: «Ez mind komédia! Mert most a fényképész van itt, s azt mondja: Tehát tessék olvasni, csak egy pillanat; pity! megvan! köszönöm!» Hát a komoly nagyságos úr, a nem a Gyulai Páltól perhorreskált «balirányt» követő alapos kartárs, aki kellő komolyságú intérierjében, az íróasztalnál — kérem, ő becsületes munkás! — azt szimulálja az objektív előtt, hogy most dolgozik, ő ír! Egy betűt akarok olvasni, nagyságos fráter, abból, amit akkor írtál, mikor a fotografus a kezébe vette a gummilabdát és azt mondta: «Csak becsesen, kérem, csak becsesen! Ttتهát mmmost! . . .» Akarom látni azt a betűt, szimuláns, amit akkor, abban a perczen leírtál; sőt térden állva, összetett kézzel kérem, mutasd elő nekem azt a betűt! Vagy mit is könyörgök! . . . Hiszen széles bonhomme ábrázatodra van írva az a betű, a semmi, a minden jóizlésű embert bőréről kiugrasztó *pose*, a nyílt tetetés, a pillanat hazugsága, mely néha egy egész élet valóságát adja elénk, — hála a retentő igazsággal látó optikai és chemiai szem becsületes, természetes kegyetlenségének! Vajjon gondolta-e Daguerre, és Niepce, hogy az ő révükön valaha a psychologia, az emberismeret is ilyen nagyértékű adatokkal fog gazdagodni! Mert az ilyesmi dokumentum, uraim; hogy a Zola szavával éljek. Gastrosophusok azt írták: mondd meg, mit eszel, s megmondom, ki vagy; én meg azt írom: állj a fényképező gép elé, s megmondom, ki vagy.

Tehát — egy szó, mint száz — *komédiának* nem szabad látszania a fényképen soha. Vagy kell-e épp nekem hirdetnem ezt az igaz-

ságot? Hát nem háborog minden ép érzékű emberben a tiltakozás, az undorodás, mikor azokat az épp «alakító» színészekről vagy épp színpadi jelenetekről csinált fényképeket látja! *Proh!* . . . (Hogy ne magyarul mondjam: pihá!) A színjátszás a túlzás művészete. A lámpásokon túl mindent erősebben kell mutatni a valóságnál. Mennyivel erősebben? Nem tudom, mert ennek mértéke nincsen; azaz hogy mértéke maga a komédiás művészet. De a számításnak szokott kalkulátusát talán mégis ismerem, tehát el is árulom: úgy kell csinálni mindent, hogy az egész ház láthassa. Tehát minden több valamivel annál, ami a ribaltán, a lámpásokon innen van. A mosolygástól a haldokló vonaglásig. Mert mi, fizető közönség, mindenekelőtt látni, vagyis érteni akarunk a pénzünkért, lent és fent. Én egyszer — gondolom, meg is írtam ezt már valahol — tanuja voltam annak, mikor Olaszországban egy híres tragika próbán a tíz körmével mászott valami szemtelen sugónak vagy kinek a képére; vijjogott, mint a vércse, mikor kitöltötte a boszúját az áldozaton; s mink, a nézőtér sötéttségében lappangó tífónyi publikum — vagy dehogy publikum: a velencei tavaszi délelőtti napvilágától megfosztott szakértő vakondokok — megdöbbenünk a signora haragjának ez igazi asszonyi, nem, többet mondok: komédiásnői tűzokádásán. Belőlem a spektakulum láttára — minek titkolnám — ez egyszerű két magyar szóban tört ki a férfiúi elképpedés: disznó teremtette. S azt hiszem, mindig méltóképpen nagy a helyzet, mikor a magyar ember ezt a két szót hangoztatja. A felebarát képéről, melyre nem is a *diva*, hanem *dea* mászni méltóztatott, csurgott a vér. S nekem abban a perczen mégis az a gondolatom támadt, hogy ha valamely olasz drámairót megihletne ez a téma — ugyan mi nem ihletné meg egy olasz drámairót! — és hősi színjátékot formálna abból, hogy az az istenasszony a próbán felpofoz és összekármol egy sugót vagy kellékest: a *dea* a darabban jóval rettenetesebben eszközölné az áldozat képére való mászást, jóllehet vér és fájdalom nélkül; és én esti néző, nem mondanám azt a két magyar szót, hanem tapsolnék, még pedig alkalmasint elragadtatva. De ha a művésznő csak ugyanazt cselekedné, amit a valóságban cselekedett, a jelenet nem hatna.

A fényképen megfordítva áll a dolog. Ha ama próbái szcénának egy kellő pillanatát sikerül megörökítenünk a lemezen, bizonyos, hogy művészi hatású fotografia áll elő. De ha a színésznő gépünk elé áll, mimelni azt a jelenetet, ocsmányul természetellenes lesz a kép s annál ször-

«Emke fiam».

Kézdi-Kovács László.

nyűbb, mennél jobban «játszott» a hölgy. Ezért tűrhetetlen minden színész-fotografia. Akár egynek a tragikus vagy scurrai fintorgása, akár legbájosabb primadonna-mosoly, akár csoportos ágálás. Mert természetes mindig csak maga a természet lehet. S akármilyen csekély is az eltérés a természettől, a képen előáll a monstrum. Egész teljességében vonatkozik ez arra a műveletre is, mikor a fényképező nem-színész modeljét «cselekedteti». Vagy nem borzasztók azok a kártyázó, uzsonnáló stb. társaságokat ábrázoló fotografiák, az elrendezettek? Csak úgy bög belőlük a hazugság. S a nem-színész emberek ügyetlen színészkedése még sértőbb az igazi komédiánál.

. . . Hogy már most miképpen kell fotografálni, ha rossz a merev positurázás, rossz a pillanatkép és rossz a mesterséges actió is? Hát csak úgy, hogy a fényképező jóízű és lélekjelenléte lesse ki és ragadja meg azt a percet, mikor *az élet festői*. Ez a nagy titok. Mint mindenhez, ehhez is szerencse kell, az említett két erényen kívül. S hogy mily ritka ez a szerencse, azt mi tudjuk a legjobban, édes testvéreim szent Kodakban. Mert hányszor látunk érdekes, szép és főképpen művészi jelenetet, aztán mire az elcsettentésig jutunk, már felbomlott az egész; vagy beletolakodott egy-egy oda nem való buta figura, eltakarni a képet a — hátával! (S persze

mindig egy lépés távolságra objektívüinktől!) Hát még a mohammedánus országokban, ahol a nép vallásos érzése tiltakozik a leábrázolás ellen! Ott kell ám csak sok hideg vér, sok ügyesség, sok szerencse és főképpen sok tolvajfurfang! Lopni kell mindent. Egyébiránt másutt is. Festői embereim, mihelyt észrevették, hogy le akarom őket fotografálni, tüstént elveszítik festőiségüket. Ezért a fényképész tízparancsolatában az a legfontosabb parancsolat, hogy *lopj!*

Csodakút télen.

Novomeszky Imre.

Hogyan kell tájképet fotografálni?

Minduntalan halljuk, hogy a fotografálás kezd szinte sporttá válni. Honnan ez a degradálás, mikor igazán hozzáértő emberek: írók, festők, aesthetikusok egyre-másra hirdetik, hogy a fotografálás művészet? Valószínűleg onnan, hogy a laikus közönség csak a fényképező masinákkal utazó kodak-knixereket látja, kik boldog-boldogtalant, a ki elébe kerül, lefotografálnak, kik minden csinosabb, tetszetősebb tájképet megörökítenek «album»-jaik számára, ügyet sem vetve rá: vajjon a mit lefotografálnak — a táj — művészi-e s a *hogyan* lefotografálják: artistikusan fog-e hatni, vagy sem?

Ez az utóbbi két szempont jellemzi ugyanis a művész-amatőrt. Azoktól, kik egy tudományos cél érdekében fotografálnak, ezeknek a szempontoknak figyelembe vételét nem is kívánhatjuk. Náluk a hűség a fődolog. A «passzióból» fotografálók viszont számba se jöhetnek; ezek legfeljebb képeket akarnak küldözgetni ismerőseiknek anzikártya helyett. Komolyan csak azokkal érdemes foglalkoznunk, kik át vannak hatva attól a tudattól, hogy a fotografálás művészet s hogy az amatőr is művész, a kit kell hogy ugyanazok az ambíciók hevítsenek, mint akár a festőművészt. Az ilyen amatőr nem elégszik meg azzal, hogy az általa felvett kép *neki magának* kellemes visszaemlékezésre alkalmas objektum legyen, hanem arra törekszik, hogy képe *egyetemes, általános érdekű műtárgy* karakterével bírjon.

De éppen itt van a bökkenő. Az olyan amatőr, a ki egy kis önkritikával bír, hamar rájön: mily nehéz az *egyéni érdekű* képből *általános értékű* műtárgyat teremtenie. Mert hiszen a saját magunk által felvett képpel szemben, mennél kevesebbet fotografáltunk előbb, annál inkább elnézők vagyunk. Aztán meg az a motívum, a mit előbb a saját szemünkkel, a természetben láttunk, sokkal elevenebb előttünk a visszaemlékezés erejénél fogva, semhogy mi a holt képet is ne találjunk elevennek. Milyen nagy azonban csodálkozásunk, ha képünk a szemlélőt — ki a tájat előbb maga nem látta — mégis hidegen hagyja!

Mi ennek az oka s mi ennek a bajnak az orvossága? Az, hogy a kezdő amatőr *mindent* lefotografál, a mit csak lát, illetve ami neki megtetszik, pedig a természetben ugyan van motívum elegendő, ami elragadhatja az embert. Az orvossága pedig e bajnak az, hogy: *ki kell képezni a szemet arra, hogy meglássa és meg tudja különböztetni a természetben azt, a mi a fotografia nyelvére lefordítva is hatásos marad.*

Erdőrészlet.

Laczkó Gusztáv.

Igaz, ez nagyon nehéz dolog. Számításba kell vennünk lencséink perspektívájának sajátosságait, mely a tájkép érdekes részeit, melyekben szemünk a távolban is gyönyörködött, szinte láthatatlanná zsugorítja össze, míg a nekünk szinte teljesen jelentéktelen *előteret* aránytalanul nagygyá dagasztja. Azonkívül elvész a fotografiában a színek megvesztegető játéka, mely nélkül az előbb oly eleven, kedves tájkép a fotografiában lapossá, unalmassá, értéktelenné válik.

Ha tájképet szemlélünk, szemünk rendszeren egy pontra, az egésznek egy kis részére tapad, arra, mely hatással van reánk az első pillanattól kezdve, tekintet nélkül a környezetre, a táj többi részleteire. Nem látjuk *egységesen, az egész képet*, úgy ahogy a gép azt minden zavaró mellékdologgal együtt visszaadja. Hogy a szem is *így* lásson, ahhoz nagy gyakorlat, nagy iskolázottság szükséges. Hozzá kell szoknunk, hogy a szemünk előtt elterülő tájat előbb tekintetünkkel egységesen átfogjuk, azután részeire bontsuk és belőle azt a darabot hasítsuk ki, melynél többet a gép sem vehet magába s melynél minden zavaró dolog hiányzik, *főleg pedig nagy figyelmet kell fordítanunk az előtérre*. Az előtérnek lehetővé kell tennie, hogy a néző szeme minden erőszak nélkül,

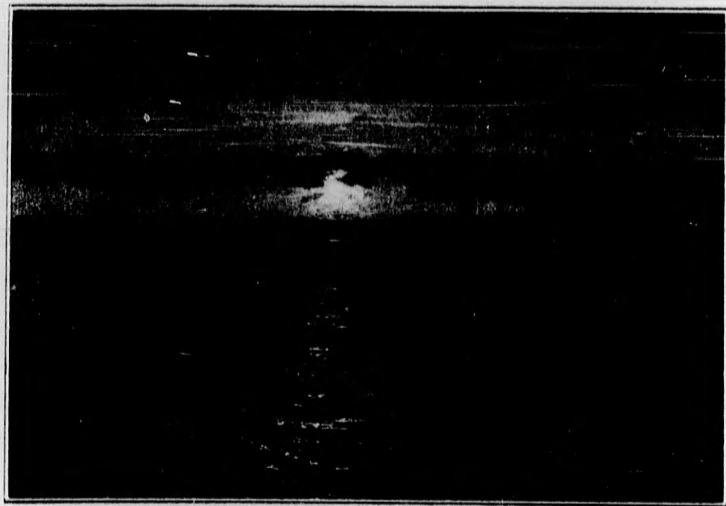
könnyedén belefűrődhassék a képbe, éppen ezért tisztán kell tartani minden zavaró vagy semmitmondó részlettől.

Csak nézzük meg figyelmesen képeinket és meg fogjuk látni, mennyi halott, vagy ügyetlenül megszakított felületet rejtenek magukba az előterek. Hány ezer kép hatását teszik tönkre az előtérnek végtelen rét- és mezőfelületei, melyekre a természetben künn ügyet sem vetettünk, vagy a melyek *színeiben* valami egyénien sajátos varázsszal bírtak, ám a fotografiában a végtelenbe nyúló, sivár sivatag gyanánt jelentkeznek, a távolabb eső, másként talán művészi szép motívumot teljesen agyoncsapva.

Ezt a hibát elkerülendő — bár paragrafusokba éppen az nem szedhető, a mi művészi hatást okoz — mégis két dolgot kell szemünk előtt tartanunk. Először is óvakodni kell attól, hogy az előtér ne adjon szimmetrikusan összefutó vonalakat, másodsor ügyelni kell a világításra, illetőleg úgy kell a gépet beállítani, hogy legalább árnyékok essenek az előtérre s mintegy benépesítsék azt. Ez által annak halott unalmasságát elkerülhetjük Szóval, *meg kell komponálnia* képét az amatőrnek; már künn a természetben alkotó részeire kell bontania a lefotografálandó motívumot, ha olyan művet akar produkálni, mely *egyetemes, általános érdekű* s nemcsak annak kedves emlék, a kit éppen — emlék köt a helyhez.

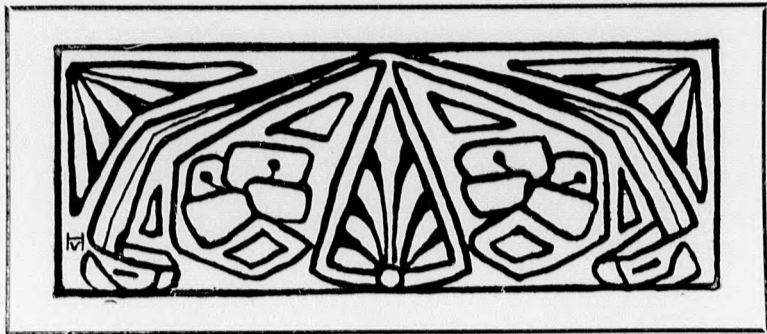
Már pedig a művészet éppen ott kezdődik, ahol az egyetemes, az általános, az örök érdekű kezdődik.

—a—s.

Naplemente.

Sándor Vilmos.

Legújabb fényképezési lencse.

Máyerling Károly találmánya.

A fényképező gép leglényegesebb alkotó része a lencse. Az eddig használatban levő fényképezési lencsék (objektív) tömör üvegből készültek. Hogy az ily lencsék előállítása milyen komplikált és azért az eredmény milyen nehezen volt elérhető, az kitűnik abból, hogy maga az optikai üvegtömbkészítés igen sok időt vett igénybe. Ennek előállítására akként történt, hogy az üvegtömbkészítéshez szükségelt alkatrészeket sokáig kellett összeolvasztani és néha hat hétig is hűtötték, hogy az üvegtömbben egyenetlenségek ne legyenek. A kihűlt üvegtömböt darabokra törték. Kiválogatták a legtisztább darabokat és azokat újra hevítve, alkalmas készülékekkel lencsealakúra préselték és hosszadalmas eljárással csiszolták a szükséges alakra.

Ezen hosszadalmas eljárás után nyert lencsákat megvizsgálva, azok gyakran hasznavehetetlennek bizonyultak, és pedig mert vagy egyenetlenségek vagy hullámok, gömbök vagy légbuborékok voltak bennük, melyek a lencsét precízebb optikai célra alkalmatlanná teszik. Így igen sok használhatlan (Ausschuss) készült és ez tette rendkívül drágává a már kiválogatott és használható lencsákat.

Máyerling Károly zichyfalvai gyógyszerésznek sikerült tizenöt évi kísérletezés után mindezen nehézségeket leküzdeni, minden nagy államra szabadalmazott eljárása által. Az így előállított lencsék az optika ideáljának nevezhetők, mert gyorsan előállíthatók. Ezen eljárásai tel-

jesen tiszta lencsék készíthetők, még pedig a legrövidebb idő alatt. Még meglepőbb, hogy már egyetlen egy kétszer domború lencse majdnem teljesen akromatikus és rectilinear, sőt közönséges lemezen ortochromatikus képet ad.

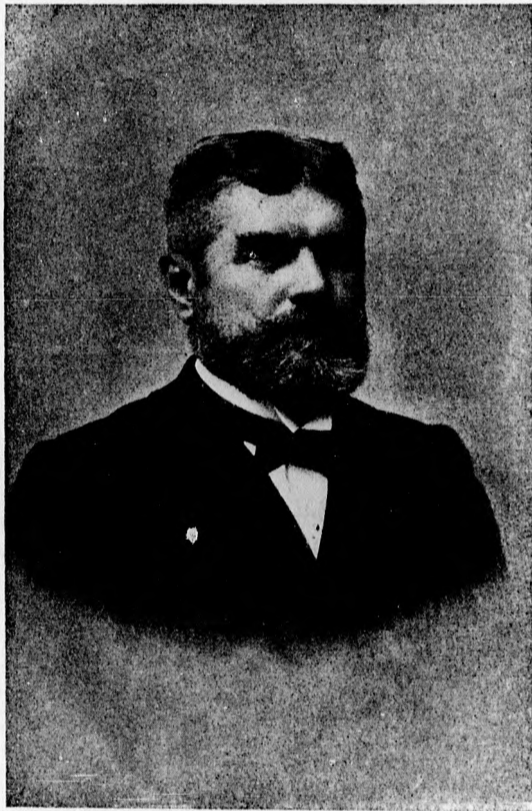
Máyerling lencséit akként állítja elő, hogy két alkalmasan hajlított egyszerű, vékony és tiszta üveglapot (hasonló az óraüveghez) az e célra összeállított folyadékkeverékbe alámerít, ott óvatossan összeilleszt, hogy légbuborék ne maradjon benne, akkor kiemelve leszárítja és körülüvegesíti. Ez utóbbi úgy történik, hogy a lencsét vízüveggel körülkeni és a megszáradás után hig sósavval többször megkeneti. Ezen eljárás által olyan folyadék-lencsét kapunk, melyek évtizedekig elállnak. Az eddigi folyadék-lencsék ugyanis azért romlottak el, mivel a ragasztó anyag és a nyílás elzárására használt tömeszelő más kiterjedési tényezővel bírt, mint az oldallapok. Az így készült folyadék-lencsék a hőmérséklet változását nem bírva ki, elromlottak. De elromlottak továbbá azért is, mert a kísérleti folyadékok kiterjedési tényezője messze állt az üvegtől.

A Máyerling eljárása szerint készült lencsék nemcsak fényképezésicélokra, hanem olvasóüvegek, távcsövek, nagyítók és mikroszkopiai célokra is használhatók. Szóval mindenütt, a hol eddig tömör üvegből készült

lencsék alkalmazva voltak. Az optikában azért is korszakalkotó horderejű, mert ugyanazon burkolatban egyik folyadékkeverék 24 centiméter, a másik folyadékkeverék 34 centiméter gyúpontra bír és a két folyadék minden arányban keverhető. Tehát a legegyszerűbb számításokkal ezen határok között tetszés szerinti gyújtávolság (fokusz) érhető el.

A lényege tehát ezen találmánynak az, hogy rövid idő alatt tetszés szerinti alakú és gyújtávú, az eddigieknél fényerősebb és tökéletesebb lencsék igen olcsón állíthatók elő.

(Folytatjuk.)

Máyerling Károly.

Valami a fotografálás történetéből.

Mikor Chevreuil, a francia akadémia elnöke, 1839 január 7-én *Daguerre* korszakalkotó találmányának megvitatására egybehívta az akadémia tagjait, aligha sejtette, hogy a fotografia egy félszázad multával a tudomány csarnokából a művészet templomába tartja bevonulását. De Arago sem, a ki pedig az új találmányt oly lelkesedéssel ajánlotta, hogy az állam megvette s ezzel közkinccsé tette. Meg volt tehát oldva, hogy miként lehet aránylag rövid idő alatt képet előállítani a fény-sugaraknak kitett jodezüst-lemez előhívása által.

Ezen eljárás azonban — a maihoz képest — rendkívül hosszadalmas, nehézkes és így fárasztó is volt; és ilyen maradt még a collodiumos lemez — u. n. nedves eljárás — feltalálása után is. Hogyis ne, mikor egy-egy kirándulásnál egész kocsit kellett felszerelni, mely egyúttal sötétkamra és laboratórium gyanánt is szolgált. Ebben aztán minden felvételhez külön kellett a collodium-lemezt önteni, fényérzékenyvé tenni s az ezüstoldattól még csepegő lemezt a kamarában exponálni.

Érdekes megemlíteni, hogy ily nehézségek közt az első kiváló amatőr magyar ember, *Rosty Pál* volt, *Eötvös Loránd* báró nagybátyja, a ki az 50-es években Mexikóban járván, ott bámulatosan tökéletes felvételeket készített. Ugyancsak hazánkfiá, *Petzval József* theoretikus számításai alapján készítette el *Voigtländer* az első portrait-objectivet, mely a fényképezési lencserendszernek máig is alapját képezi.

Mindezen technikai nehézségek mellett is, már az 50-es években számos kiváló tudósunk egészen rendszeresen foglalkozott a fényképezéssel. Így *Konkoly-Thege Miklós*, továbbá dr. *Wartha Vincze*. Ez utóbbi az Esterházy-képtárban akként készített felvételeket, hogy egyik nap reggel beállította a gépet s aztán a termet bezárva, másnap estig is exponált. Természetesen ennek megfelelően hosszadalmas volt az előhívás is, mely néha 2—3 óráig is eltartott.

A fényképezés történetében ismét nevezetes fordulópontot jelent dr. *Maddot* angol orvosnak a brómezüst (gelatin) száraz lemezek készítéséről és előhívásáról 1871-ben közzétett találmánya. E találmánnyal született meg tulajdonképpen az amatőr-fotografia, jött a világra az első mai értelemben vett amatőr-fotografus Mert ez időtől fogva már mozgó tárgyakat, alakokat, szóval pillanatfelvételeket is fel lehetett venni s egyszerű, gyors eljárással elkészíteni s a mi az amatőr-fotografálás elterjedését első sorban előmozdította: a lemezeket a kereskedésben készen kapni. Rövid idő alatt, mondhatnók rohamlépésben vette be ezután a fotografia a tudomány összes ágai-

nak területét s lett a művészet, főleg a festésnek egyik segédeszköze, sőt ma már a művészetnek önálló ága is.

Mert ma már általánosan el van ismervé, hogy a fotografálás is elérheti a művészet magas színvonalát. S főleg az amatőr-fotografia az, mely művészi hatásra törekszik. Művészettel válogatja meg a fénykép tárgyait, világítási effektusokat keres és alkalmaz; hangulatot, melyet — mikor a negatív lemez tárgyát átviszi a pozitív képre — a vegyészet összes raffinementjeit felhasználva, a különféle tónusokkal iparkodik elérni. Hogy pedig ily módon az egyéni felfogás s izlés a fotografiai termékbe bevihető, kitűnik abból, hogy miként egyéb művészeti termékekben, úgy a fényképben is legott fölismeri az avatott szem annak készítőjét. S ha még ma nem is érhetők el a fotograficiában a festményekéhez hasonló színhatások, de az aczélszürke, sienna, sepia, rőtjel, hideg kékes és zöldes tónusokkal aczélmetszet- és rézkarcz-hatások igen is elérhetők.

A Lumière találmányát képező eredeti színes felvételek pedig közeledést jelentenek a festészeti hatások eléréséhez is. U. i. a három, különféle — vörös, narancssárga és kék — színszűrőn keresztül készített három azonos negatív, megfelelő színű csillámlemezre másolva, ezek pedig pontosan egymásra helyezve: már természetes színeiben adja a felvétel tárgyát.

Az eljárás még kissé hosszadalmas és komplikált; ha sikerül azt egyszerűsíteni, a fotografálás ismét óriás lépéssel halad előre, és akkor a fotografálás versenytársává lesz a festőművészetnek.

Vasárnapi pihenő. Sándor Vilmos.

Előhívás nappali fénynél.

Irta: Szilárd Béla.

Mindenki, ki fényképezéssel foglalkozik, tudja, hogy mennyi kellemetlenséget okoz a sötétkamra vörös lámpája. Egyrészt azért, mert nehéz a kereskedésben oly lámpákat kapni, amelyekből kisugárzó fény teljesen inaktív, másrészt fényük rendkívül gyenge, szemrontó s ezenkívül a különben is rendszerint rossz levegőjű sötétkamrát — kellemetlen szaggal és korommal lepve el — még melegítik is.

A nappali fénynél való előidézést mintegy másfél évvel ezelőtt Ludwig kísérte meg először, oly módon, hogy az előidézőhöz *croceïn 3B* (= diasoamidotoluol + α naphtoldisulfosav) jelzésű festőanyagot adott, mely anyag az összes aktív sugarakat elnyelvén — az előhívás nappali fénynél volt végezhető. Később akként módosította az eljárást, hogy a lemezt előbb coxin-oldatban megfürösztve, hívta elő. Eljárása coxin eljárás címen szabadalmat is nyert és máris meglehetősen elterjedt. A nappali fénynél való előidézéshez használt festékanyagoknak kell lennie, hogy — a mellett, hogy az összes aktív sugarakat elnyeli — a fotografiai lemeze hatást ne gyakoroljon (ne okozzon fátyolt) és belőle könnyen és teljesen kimosható legyen. A feladat tehát igen egyszerűnek látszik, azonban a gyakorlatban mégis nehezen vihető keresztül, mivel nem könnyű oly festékanyagot találni, mely e sok irányú kívánalomnak megfelel. E kívánalmak közül az sem utolsó, hogy az előidéző

az újjakat túlságosan meg ne fesse, be ne piszkolja.

Ezenkívül a festőanyagoknak oly tulajdonsággal kell bírnia, hogy előidézőszerrel, illetve az abban foglalt anyagokkal se csapadékot ne adjon, se másképen meg ne változzék.

Mind e kívánalmaknak legjobban megfelel a fennemlített *croceïn 3B* festék, ezenkívül használhatók még e célra a phenoflavin, poncean *6R*, uranin és tartratin. Azonban fotografiai papírok előidézésére egyik sem alkalmas, mivel a papír anyagából teljesen ki nem moshatók.

Lumière testvéreknek sikerült végre a nátriumsulfid oldatban feloldott alkali pikratokban megfelelő anyagot találni, mely valamennyi követelménynek legjobban megfelel.

Ez alkali pikratok közül az ammoniumsó nem használható, mert fátyolt okoz, a káliumpikrát vízben nehezen oldható, a nátriumsó neutralis alakban nehezen nyerhető. Legjobban megfelel a célra a magnesiumpikrát. A magnesiumpikrátot legcélszerűbb nátriumsulfittal (vizmentessel) keverve, készletben tartani. E keveréket Lumière-ék *chryzosulfitnak* nevezték el. Ilyen chryzosulfitot kétféleképpen tartanak készletben. Az egyik 100 rész vízmentes nátriumsulfidra 50 rész magnesiumpikrátot; a másik pedig ugyancsak 100 rész vízre 15 rész magnesiumpikrátot tartalmaz. Előbbit chryzosulfit I.-el, utóbbit chr. II.-el jelölik.

Az előidézésre nézve ugyancsak ők egyszermind gyakorlati utasítást is adnak s többek között a következő recepteket közlik: Pyrogallol

Családi jelenet.

Kézdi-Kovács László.

347-352.

anon levő

Legelésző tehenek

Novomeszky Imre.

előidéző: 500 gr. víz, 100 gr. chrysosulfit I., 20 gr. pyrogallol. Használatkor 50 cm³ oldathoz 150 cm³ vízben feloldott 20 cm³ aceton-t keverünk.

Metol előidéző: A) 500 gr. víz, 40 gr. chrysosulfit I., 5 gr. metol. B) 500 gr. víz, 15 gr. vízmentes natriumcarbonat. Használatkor A)-ból és B)-ből egyenlő részeket keverünk össze.

Paraamidophenol előidéző: I. 1000 gr. víz, 75 gr. chrysosulfit II., 5 gr. lithiumhidroxid, 10 gr. paraamidophenol. Ez előidézőszer már így használatra kész.

Igen érzékeny lemezeket és filmeket czélszerűbb mesterséges fénynél előidézni. Úgy járunk el, hogy az előhívó csészébe legalább 1½ cm. magasságig folyadékot töltünk. A lemezt most a casettából teljes sötétben kivéve, a csészében levő folyadék alá merítjük. Ezután bátran kihozhatjuk valamely mesterséges fényforrással (petroleum, gáz vagy villanynyal) világított helyre, hol is a fényforrástól (ha az húsz gyertyafénynél nem erősebb) két méternyi távolságra nyugodtan dolgozhatunk. Csupán midőn a lemez előidézési fokát ellenőrzendő, azt a csészéből kiemeljük, szükséges a fényforrástól távolabb mennünk.

Előhívás után a lemezt gyorsan és erősen lemossuk, majd rögzítjük.

Megjegyzendő, hogy ez előidézők úgy vannak kombinálva, hogy a kép bennük legkésőbb öt perc alatt teljesen kifejlődik. Ez időn túl hagyni tehát a lemezt a folyadékban semmi szín alatt sem szabad!

Sőt nemcsak mesterséges, hanem nappali világítás is használható, ha az ablakot kellőleg lefüggönyözzük. Ugy ezen, mint az előbbi esetben előnyös az üvegcsészék használata, hogy a lemezt a fürdőből előhívásközben kiemelni ne kelljen. Igen jó eredményre vezet ez a mód diapositivoknál vagy bromezüstpapiroknál is. Mindkettőhöz a következő előhívó ajánlatos: 100 gramm víz, 3 gramm chrysosulfit II., 1 gramm diamidofenol, 3 csepp 10%-os bromkáliumoldat.

Az eljárás ugyanaz, mint a fentebbi. E módszer valóban elég jól használható s a coxineljárásnál minden esetre jobb is, csupán az a hátránya van meg ennek is, hogy nehezen mosható ki s hogy az ember az előidézést jó ellenőrizhesse — bizonyos gyakorlatot kell előbb szereznie.

A gumminyomásról.

II.

A gumminyomás említett módját hazánkba *Esterházy Mihály gróf* már évekkel ezelőtt plántálta át és ma már százakra rug követőinek száma.

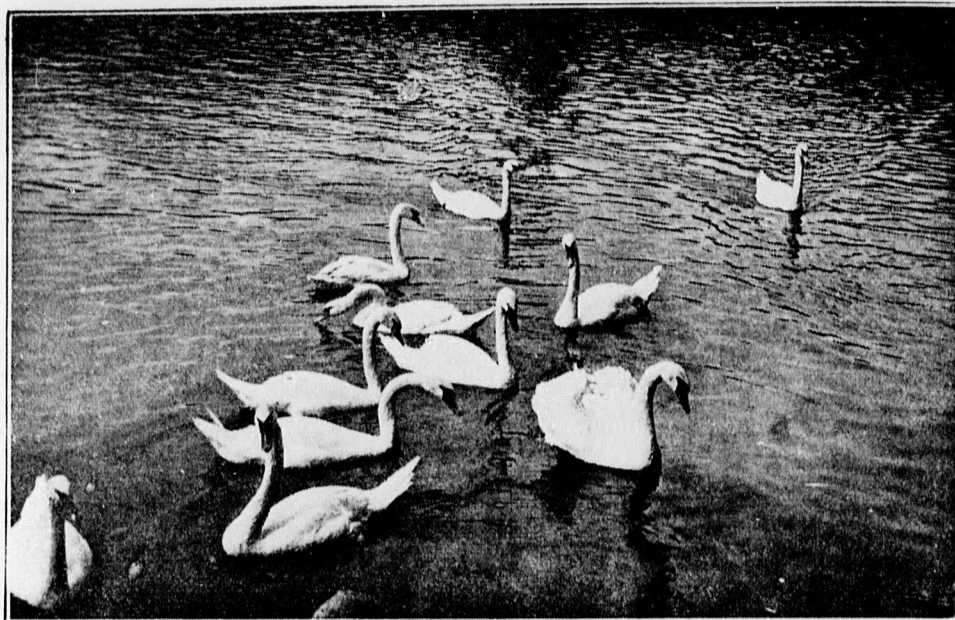
Hogy ezen eljárás mily sok időt és fáradságot igényel; hogy mennyi balsiker — elrontott kép — fűződik hozzá, azt csak azok tudják igazán, a kik az első szárnypróbálgatástól a kellő rutinig eljutottak. A kiket a sok eredménytelen munka elkedvtelenített s a félúton megállottak, — ezekből kerültek ki a gumminyomás legnagyobb ellenségei. De hát ez már más lapra tartozik! . . .

Jelen soroknak nem az a célja, hogy a gumminyomás egyik vagy másik módja felett lándzsát törjön; de nem is az, hogy annak történeti fejlődését fejtegesse.

Néhány további bekezdésben taglalni óhajtjuk a gumminyomás legfőbb s elengedhetetlen kellekeit. Minden amatőrnek — a ki gumminyomással foglalkozik — első sorban a chromeljárással kellene alaposan megismerkednie. Az eljárás alapelemei minden kézikönyvben feltalálhatók.

Mégis az ismertetés teljességének kedvéért röviden csak néhány szóval vázoljuk a kép keletkezésének egyes mozzanatait.

Valamennyi enyvet tartalmazó anyag — mint gummiarabikum, zselatin — azon tulajdonsággal bír, hogy kettedchromsavas kálival keverve, majd papírra kenve és sötétben szárítva fényérzékenynyé válik. Ezen fényérzékenység azonban

Hattyuk.

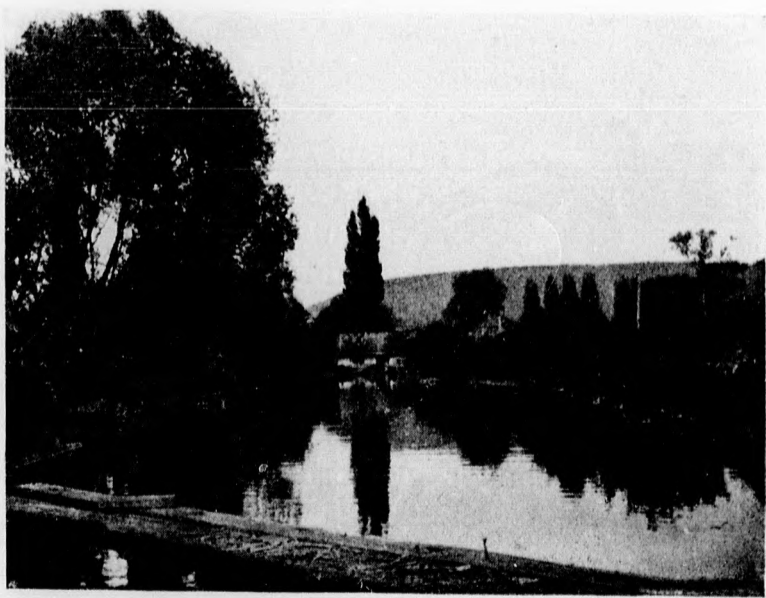
Busch Endre.

kevésbé a napfényen való megfeketedésben, mint inkább a megkeményedés, illetve a meleg vízben való oldhatatlanságban nyilvánul.

Tehát arab gummi kettedchromsavas kálival keverve, papírra felkenve és sötétben szárítva, elveszti meleg vízben való oldhatóságát akkor, ha napfénynek tesszük ki. Ha már most ezen oldathoz festéket keverünk, akkor e tekintetben az eredmény nem változik. Könnyen érthető tehát, ha napfényen oldhatatlanná vált gummiréteg a hozzákevert festékanyagot is leköti. Sajátságos ellenben, hogy ezen keverék nedves állapotban úgyszólván egyáltalán nem fényérzékeny, hanem csupán száradófélben lesz azzá. Ezen körülmény rendkívül fontos és annak tudata nem egy balsikert tenne elkerülhetővé. *Egy csak félig száraz papír tehát csak igen kevésbé fényérzékeny és csak igen gyenge (ügynevezett «flau») képet ad.* A papirosban rejlő nedvességhez egy még sokkal rosszabb hatással bíró körülmény járul. Jelentkezik pedig ez a gummi keverte festékanyagok a napfény behatása alatti teljes oldhatatlanságában. Ez az oldhatatlanság különféle eszközök által csökkenthető, illetve az oldás gyorsítható. Nem hangsúlyozhatjuk eléggé, hogy ez eszközök ismerete mennyire fontos, főleg azért, hogy azokat mellőzni el ne mulasztjuk.

Nagy mértékben oldóhatású a meleg is, avagy gázokkal, kigőzölgésekkel telt levegő. Szárítsuk tehát a chromozott papirost *friss* és *száraz* levegőn és akkor az eljárás főkövetelményei teljesítvők.

Sajátságos jelenség, hogy ezzel a — úgyszólván — legfontosabb követelménnyel mily kevesen számolnak. Természetes dolog persze, hogy e figyelemhiány aztán örökös sötétségben való tapogatódzást von maga után.

Felvidéki tópart.

Drávetzky Elemér.

Mert ma talán véletlenül kedvezők a körülmények és minden bevág. Holnap már nedves az időjárás, vagy a belső helyiség hőmérséklete túlhevített, esetleg még szénigázzal is erősen tisztátalanított, és — nem sikerül a nyomat. Akkor aztán kezdődik a «tapogatódzás». Megkísérelik a rövidebb, majd a hosszabb megvilágítást, azután minden képzelhető és el nem képzelhető próbálgatás, a pemecselések egész sora következik és minthogy természetesen mindez nem segít a dolgon, persze, hogy «az egész gummieljárás nem ér egy fabatkát sem»... De hogy a papiros hibásan, azaz nem teljesen szárított meg, arra nem gondol az illető!...

Egy további, gyakran előforduló hibát követünk el, ha a papirost oly sötétkamrában szárítjuk, mely lemezek vagy képek kimosására szolgál. Az ily helyiségek többnyire nagymérvben nedvesek és fülledt levegővel teltek. Mindkettő pedig, — mint azt előbb már jeleztük — hátrányos az eljárásra.

De hát hol szárítsunk akkor, kérdezhetik önök tőlünk, ha a sötétkamara erre alkalmatlan? Ez felette egyszerű dolog és készek vagyunk ennek kétféle módját is jelezni. Az egyik az, hogy a lakószobában szabadon akasztjuk fel a papirost; a másik, hogy egy külön e célra szerkesztett (konstruált ventillációval bíró) szárítószekrényt használunk.

(Folytatjuk.)

Tanulmányfej.

Novomeszky Imre.

Az Amatőr-egyesületekről.

Írta: Kohlman Artúr dr.

Kipróbált igazság — hiszen a tapasztalat számtalan esetei bizonyítják — hogy a mi az egyesre nézve gyakran teljesen kivihetetlen, társulás által könnyen kivihetővé válik. Erre vezethető vissza a gazdasági, pénzügyi, socialis, a nemzetiségi és a — legrégebbek — felekezeti egyesületek keletkezése is.

Az egyesületi elv alkalmazást nyert immár a fényképezők között is. Úgy a szakfényképezők, mint az amatőrfényképezők tudásuk, érvényesülésük fokozására, érdekeik istápolására és megóvására egyesületekbe tömörültek. Látjuk ezt főleg a külföldön, a hol minden kisebb-nagyobb városban más egyesületek mellett találunk ily egyesületeket is. De látjuk ezt néhány év óta hazánkban is, a hol a szakfényképezők egyesületei mellet az amatőrfényképezők is megalakították a maguk egyesületét. Az első ily egyesület nálunk a budapesti Photo Club volt. Mintájára alakultak azután a székesfehérvári, szombathelyi, vasvármegyei, nagyvárad, soproni, budai és más egyesületek.

Hogy ezen egyesülés mily nagy és üdvös eredményeket vont maga után, bizonyítják a tények. A budapesti Photo Club másfél esztendő fennállása után — gyermekbetegségein, melyek azonban az egyesület létét és fenmaradását alapjában megrendítették és veszélyeztették, túlevén, — országos kiállítást rendezett. E kiállításnak hatása megbecsülhetetlen volt. Az amatőrök nemcsak a saját — elzárkozottságukban — készítette képeiket látták már megszokott hibáikkal és jó tulajdonságaikkal, hanem a másokét is. A szemek megnyitak. Kritika nyilvánult kifelé, de befelé is. A mások munkái visszahatottak a jövőben készitendő saját felvételekre is. Az első kiállítást egy évre reá nyomon követte a második. Ez már nemzetközi volt. A látókör ismét bővült. A külföld nagy művészeinek művei a hazai amatőrök ízlését fejlesztve, finomítva, a magasabb nivó felé való törekvésre ösztönöztek. A különböző nemzetek képviselőinek különböző felfogása, más-más technikája hatását amatőrjeink újabb műveiben ugyancsak éreztették.

Így a kiállítások. Nemesítő, fejlesztő hatásuk elvitathatatlan. S mindez az egyesülés eredménye.

De felette fontos a fényképezőkre maga az egyesületi élet is. Főleg azon összejövetelek, melyeknek tárgyát az egyes tagok által bemutatott munkák, képek, az új találmányok, fel-

fedezések, de a már ismerteknek is megbeszélése, az elért eredmények bemutatása, bírálgatása képezi. Hát még a közös kirándulások. Hogy ezek mily fontos tényezői a haladásnak, annak éppen az egyesületi tagok a megmondhatói.

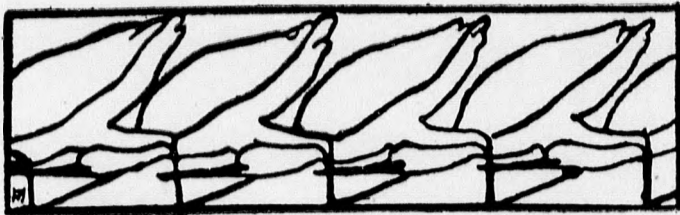
Ezzel szemben az izoláltság éppen az — előbb vázolt eredménynyel — ellenkezőre vezet. A saját maga által elkövetett hibákban való megrogzás, a haladástól való elzárkózás, a mindent és mindenkor való agyonfotografálás és végül — eredmény híjján — az egész fényképezést való megunás és félredobás a következmény.

Tömörüljünk tehát egyesületekbe!... A hol csak amatőrök vannak, ha sokan, ha kevesen, alakítsák meg egyesületüket. A városok körüli falvak, tanyák amatőrjei csatlakozzanak a városiakhoz. És — miként külföldön — ne legyen nálunk sem oly valamire való amatőr, a ki nem tagja valamely amatőr-fényképezési egyesületnek. S ha az egyesekben szétforgácsolt s más irányú tehetségek az együttes és céltudatos működésben megerősödtek, kicsiszolódtak, kifinomodtak, a rejtettek egymás után feltűntek és tehetségükkel a többieket is megtermékenyítették: — akkor majd mi is elérjük a külföldi fényképezés magas, *művészi* színvonalát!... A mozgalomnak szívesen állunk az élére. Lapunk hasábjai e célra bárkinek is nyitva állanak.

Vőfélyek.

Kézdi-Kovács László.

Fényképezési eljárások.

A chlorezüst-másolatok úgynevezett kiklórozása. Ez alatt értjük a képeknek színezés előtti alapos kimosását. Téves a «kiklórozás» elnevezés azért, mert tulajdonképpen nem chlortól, hanem a szabaddá vált ezüst-nitráttól mentesítjük az áztatás által a képeket. Ezen előzetes eljárás egyaránt felette fontos, akár különválasztott, akár egyesített arany színezővel dolgozunk. Az ezüstnitrát — ugyanis — a chlorarannyal chlorezüstté és aranynitráttá alakul át, a melynek azonban színező hatása nincs. A színező arany tehát tartalmilag csökken. Az egyesített színezőnél (Tonfixirbad) az ezüstnitrát legott átváltozik ezüstsóvá, s ezek az ezüstnitrátokból előállított sók igen könnyen bomlanak fel ismét. Ha már most ebből a sóból bármily kis mennyiség is marad a képekben, okvetlenül bekövetkezik azoknak elsárgulása, a mi azonban legott elkerülhető azzal, ha az ezüst a fixáló nátronban chlorezüstként oldatik fel. Szükséges tehát, hogy a képek másolás után addig áztatandók, míg az összes ezüstnitrát eltávolított. A kiáztatás időtartamát csökkentjük azzal, hogy a második vagy harmadik vízbe egy marok konyhasót vetünk és a képeket ebben az oldatban néhány percig benne hagyjuk. Ekkor biztosak lehetünk abban, hogy a képben ezüstnitrát nincs többé, mivel az chlorezüstté alakult át. Ezért ajánlatos e konyhasó-oldatnak mindenkor használata a színezés előtt.

Tájképek felvételénél, ha a háttér messze, az előtér ellenben igen közel van, mindenképp ne állítsuk be élesen a háttérre. Mert ekkor az előtér teljesen elmosódott lesz. Nem kerüljük el e hibát akkor sem, ha az előtér élessége érdekében a lencsének átmérőjét — kis diaphragmát véve — szűkítjük. Még kevésbé ajánlható az előtérnek élesre való beállítása és a háttér élességének elérése céljából kis diaphragmának vétele. Helyes eredményhez jutunk akkor, ha oly pontot állítunk be élesen, mely kétszeres távolságra esik az előtérnek a géphez legközelebb eső pontjától. Ez esetben lehetőleg éles lesz a kép elő- és háttérre és a világítás engedte legnagyobb lencse-nyílással, tehát a legnagyobb fényerővel is dolgozhatunk. Az esetre, ha a legközelebbi és legtávolabbi pont is a végesben fekszenek még, a leghelyesebb beállítási távolságot nyerjük akkor, ha a legközelebbi és legtávolabbi pont közti távolságot elosztjuk a gép és a legközelebbi pont közt levő távolsággal és azután ennek kétszeresét vesszük. Kinek e számítás nehézségeket okoz, felette megkönnyítheti azt, ha egyszersmindenkorra táblázatot készít magának erről.

Kevésbé megvilágított (alexponált) lemezek előhívása előtt ajánlatos azokat a következő oldatban fürösztetni: 1 gr. alkénsavas natron, 5000 cm³ víz. Ezen előzetes fürdőt semmiesetre sem szabad erősebbre készítenünk. Miután a lemezt egy percig benne hagyjuk ezen fürdőben, azt leöblítés nélkül az előhívóba tesszük. Itt a kép igen gyorsan előjön, de csak húzamo-

sabb idő után válik erőteljessé. Mindenesetre elkerülhető ily módon az alexponált lemezeknek sajátos keménysége, mivel az ellentétek enyhíthetnek. Ezen eljárásra kizárólag teljesen *fátyolmentes* lemezek használhatók.

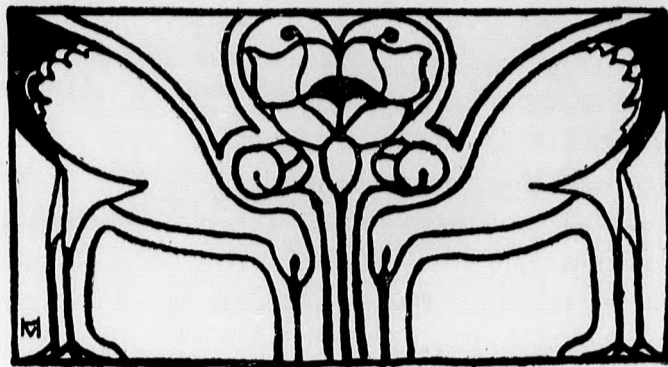
Kemény negatívek — ha azokat bármely okból legyengíteni nem akarjuk, — napban másolandók.

Negatívek üvegoldalának megtisztítására ajánlatos azt szárítás előtt kemény kefével ledörzsölni.

Hólyagok a lemez felületén. Előfordul, hogy a lemezek felületén a rögzítés (fixálás), vagy mosás alatt hólyagok keletkeznek. Ezeknek eltávolítása akként történik, hogy a rögzítést vagy mosást tovább folytatjuk ugyan, de a legnagyobb óvatosság mellett. Ügyelnünk kell főleg arra, hogy a vízszugár sem a hólyagokat közvetlenül, sem a lemez szélét ne érje. Befejezett mosás után a lemezt a vízből kiemelve, függélyes helyzetben felállítjuk, hogy a víz könnyebben csepeghessen le róla. Mikor aztán a bróm-ezüst réteg már annyira beszikkadt, hogy vízcsepp nincs többé rajta, finom tűvel felszúrjuk a hólyagokat és puha kis darab ronggyal kisajtoljuk belőlük a vizet. Ezután erős borszeszbe mártott finom nyest ecsettel átecseteljük a hólyagokat. E közben azonban vigyáznunk kell, hogy ecsetünkkel más helyeket ne érintsünk. Ha a borszesz elég erős s a hólyagok nem túlságosan nagy terjedelműek, akkor a réteg a lemezen annyira összehúzódik, hogy teljes száradás után csupán a kis tűszúrás helye látszik meg. Ezt pedig felette könnyen kiretusálhatjuk.

Kárminvörös képek előállítása czéljából levelező-lapok, vagy levélpapíros keményítővel olyképen preparálандók, hogy abba — mikor a hig keményítő forr — a szükséges mennyiségben kárminport keverünk. A teljesen homogén keveréket muszlinon keresztűlsajtoljuk és aztán az érzékenyítendő papírra egyenletesen felkenjük. Ha a papíros száraz, a következő oldattal érzékenyítjük: 30 gr. kettedchromsavas káli, 500 gr. víz. Ebben az oldatban akképpen usztatjuk a — már keményítővel előbb kikészített — papírost, hogy az a hátlapot ne érje. Az így készített és most már fényérzékeny papíros sötétben szárítandó. Száradás után használatra kész és hosszabb ideig eltartható. A másolás napon 5—6 percet, árnyékban esetleg egy teljes órát is igényel. Ezután sok vízzel kiöblítjük a másolatot, akár csak vaspapírral (ferrocyanálival) dolgoznánk.

Lainer Sándor tanár fénytelen celloidin-platinpapírrajai, melyek a külföldön oly nagy kedveltségnek örvendenek, bizonyára olvasóink előtt sem ismeretlenek. Kiválóságuk főleg abban nyilvánul, hogy finom árnyalatokat, lágy átmeneteket és szép fehérségeket eredményeznek még a gyengébb negatívekről is. Platinfürdővel kezelve — a bonyolultabb eljárást igénylő — platinpapíros tonusától egyáltalán meg nem különböztethető színt és karaktert adnak. Úgy egyesített (Tonfixir) mint különválasztott (getrenntes Tonbad) fürdővel kezelve, a legszebb színű másolatokat nyerjük. A cég papírjait különböző czélra, különböző és pedig: «Rembrandt», «Mars-Matt», «Proton» és «Neptun» név alatt hozta forgalomba. Lapunk legközelebbi számában közlünk néhány képet, mely e papíron készült. Mi a magunk részéről, mint kipróbált jó minőségűt — ajánljuk olvasóinknak figyelmébe. Érdeklődőknek szívesen szolgál a cég: Prof. A. Lainer's Fabrik photochemischer Präparate Wien, V. I., Kaiserstrasse 79. mintával, használati utasítással és árjegyzékkel.

Hazai krónika.

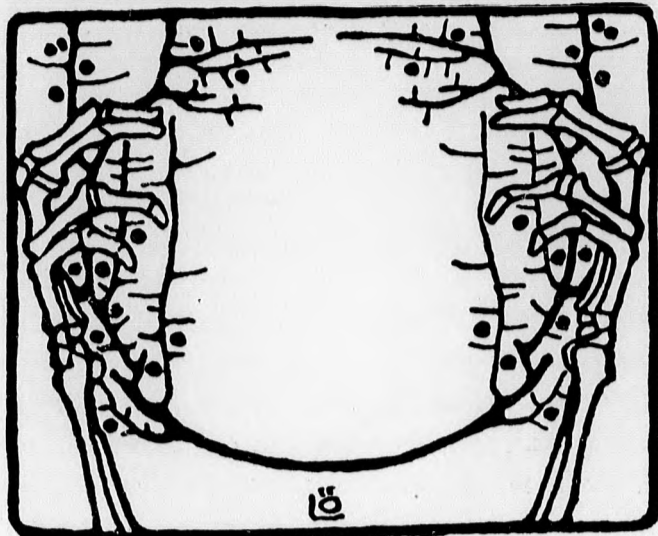
Tóth Béla mai cikkét, a szerző engedélyével, a «Pesti Hirlap» egyik utóbbi számából vettük át, abban a meggyőződésben, hogy az elsősorban «Az Amatőr» olvasóit érdekli.

Előadás a budapesti Photo Clubban. Mult hó 26-án este igen érdekes előadást tartott a Photo Clubban *Mayering* Károly alapító tag, zichyfalvai gyógyszerész. Előadásának tárgyát, csaknem 15 évi kísérleteinek eredményeként, folyadék-lencsék készítésére vonatkozó találmánya képezte. Magáról az előadásról külön cikkben számolunk be s e helyütt csupán azt óhajtjuk még kiemelni, hogy e találmány — melynek jelentőségét talán még most áttekinteni képesek nem vagyunk — az optikában óriási vívmányt jelent s lehet, hogy korszakalkotó lesz. Örvendetes azon tény, hogy ismét magyar ember a feltaláló. Kíváncsú volna, hogy e találmány értékesítése, annak közkinccsé tétele magyar kezekbe kerüljön, nehogy *Mayering* is úgy járjon, mint *Petzval*, akinek találmányát *Voigtländer* egyszerűen kisajátította s eltulajdonította. Az előadást, mely esti 6 órától 9 óráig tartott, a hallgatóság feszült figyelemmel hallgatta és végeztével a feltalálót lelkesen megéljenezte. Ezután kísérletképen az egyesület műtermében magnesium mellett felvételt eszközölt a feltaláló, amely találmányának hasznavehetőségét az általa készített s bemutatott számos képen kívül is fényesen beigazolta. A hallgatóság körében a Photo Club illustris tagjain kívül ott láttuk még *Dániel Elemér* bárót, *Kelemen István* mérnököt, szabadalmi ügyvivőt, *Paupier Sándor* főmérnököt, s a Pesti kereskedelmi bank részéről — mely a találmány iránt annak értékesítése czéljából melegen érdeklődik — a bank kiküldöttjét. A genialis feltalálónak, akinek — saját folyadék-lencséjével felvett — arcképét olvasóinknak bemutatjuk, mi a magunk részéről is további nagy sikert kívánunk — a magyar nemzet dicsőségének öregbítésére.

A «Budapesti Photo-Club» mult hó 12-én tartott választmányi ülésén végleg döntött az újonnan creált assistensi állás betöltésének kérdésében. Ezen állásra 1904. november 1-től *Frecskay István*t alkalmazta. A többi ajánlattevők mellőztettek.

A **Soproni képzőművészeti kör** amatőr fényképezőinek hazafiassága. «Az Amatőr» meg-

indításakor levelet intéztünk az összes magyarországi amatőr fényképezők egyesületeihez. Ennek tárgya az volt, hogy kértük lapunknak az egyesület hivatalos lapjává való megválasztását és lehetőleg az egyesületi tagok által való támogatását. Mikor lapunkat megindítottuk — ezt őszintén bevalljuk — elsősorban a hazai egyesületek támogatására számítottunk. Azt hisszük, nem követünk el szerénységet, mikor azt állítjuk, hogy a támogatásra érdemesnek bizonyultunk. Másrészt pedig nem a hazai egyesületek kötelessége-e a támogatás? S ime, minő választ kaptunk levelünkre. «A lapra az egyesület szerény anyagi viszonyainál fogva (40 tagjuk van) még csak egy példányban sem fizethet elő, mivel ez 14 koronával csökkentené az egyesület évi jövedelmét. Az egyelet nem járhat semmiféle folyóiratot. A tagok ellenben kapják a «Lechner'sche Mitteilungen» című lapot 1 korona évi díjért. A szombathelyi «Fotografia» című lapot pedig ingyen kapják». Eddig a levél... Az eset nem igényel valami nagy kommentálást. De annál inkább némi kiegészítést. A Lechner'sche Mitteilungen, egy bécsi előkelő fényképezési szakületnek reklámlapja. Előfizetési ára egész évre 6 korona. Mint van tehát mégis az, hogy a soproniak állítása szerint tagjaik évi 1 korona díj fejében kapják? Nos hát a dolog nyitja felette egyszerű és még «felettebb» meglepő. Nem ismerjük a két fél között kötött szerződést, de tudjuk azt, hogy külföldi cégek reklámlapjaikat a porto megfizetése ellenében szívesen küldik meg bárkinek, főleg a külföldieknek, mert hiszen, amit veszítenek a révén, stb. Főleg szívesen teszi ezt meg egy bécsi cég. Mikor Sopron, oly közel van, Bécshez!... De ez még nem minden. A hivatkozott német lap — mely egyébként igazán jól szerkesztett — a soproni amatőr fényképezők hivatalos lapja. S ebben a körülményben csucsosodik ki soproni társaink hazafiassága. De hát hogy is vehetnők ezt tőlük rossz néven, mikor oly szépen hangzik: «Officielles Organ des Ödenburger Amateur-Verein!»... Nem mondunk kritikát. Itéljenek önök igen tisztelt amatőr-társaink és olvasóink. Vajjon nem szűkkeblőség-e, mikor egy egyesület kijelenti, hogy évi 14 koronát nem fordíthat egyetlen létező hazai szaklapjának támogatására? Vajjon nem arculcsapása-e a hazafiasságnak az, hogy egy magyar egyesület külföldi lapban közli hivatalos ügyeit tagjaival, és hazai laptól ugyanezen morális támogatást megvonja? Vajjon miként magyarázzák ki ezt a körülményt egyesületük szegénységéből? Mert, ha e szinte hihetetlen körülményt elhisszük is, azt csak nem hihetjük el, hogy az egyes tagok is oly szegények, miszerint többen összeállva a lapot egyenként a mérsékelt egyesületi 10 K-ás előfizetési díj mellett ne járathatnák. Ha pedig annak ellenkezője tény, akkor adhatunk egy jó tanácsot (ingyen): ne fotografáljanak!...

Külföldi krónika.

Fényképezési szakosztály a berlini egyetemen. Berlini levelezőnkől a következő érdekes tudósítást nyerjük. A berlini egyetemen «Berliner freie Studentenschaft (Finkenschaft)» címmel oly egyesület létezik és működik, melynek tagjai azok, a kik semminemű más egyetemi együletbe belépni nem akarnak. Ezen egyület — mely igen jelentékeny intézmény már nagyszámu tagjainál fogva is — a lehető legkülönbözőbb szakosztályokkal bír. Az idei tanévben alakult meg a «Photographische Abteilung», melynek programpontjai közül kiemeljük a következőket:

1. Kezdőket a fényképezés elemeibe bevezetni.
2. Haladottabbakat az újabb fényképezési találmányokkal megismertetni.
3. Közös kirándulások rendezése közös felvételek céljából.
4. Kedélyes összejövetelek egybehívása ezen felvételek összehasonlítása és megbeszélése céljából.
5. A tagoknak a fényképezéshez szükséges eszközök beszerzését lehetővé tenni.

Érdekes — és nálunk is utánózkodó volna — a berliniek programjának 3. pontja. Ugyanazon témának különböző felfogással, géppel való felvétele tanulságos összehasonlításokra, megbeszélésekre és az ebből levont tapasztalatokra vezetne.

A müncheni amatőrök klubja tudatja az érdeklődőkkel, hogy közbejött helyiségváltoztatás miatt október hó 24-ikére tervezett kiállítása csak ez év november 3-án nyílik meg. A kiállításnak ez az elhalasztása különben csak előnyére fog válni a körnek (Club der Amateurphotographen in München e. V.) minthogy a városi tanács a régi városház dísztermét bocsátotta rendelkezésükre. Az «alte Rathausaal» tudvalevőleg München egyik legszebb palotája és a város közepén fekszik. — Itt említjük meg, hogy a müncheni szakegyesület (Münchener Photographische Gesellschaft) október havában ünnepelte meg 25 éves fennállásának évfordulóját; míg a «Süddeutsche Photographen Verein» ugyancsak Münchenben tízéves fennállását ülte meg szép ünnepségek keretében.

A bécsi Camera Club nemzetközi kiállítása — mely 1905 február 15-én nyílik meg — a közel multban rendezett ily kiállítások legsikerültebbjének ígérkezik. Lapunk szerkesztőjének, a kiállítás rendezőségével folytatott személyes tárgyalásai alapján, ez úton adjuk olvasóinknak tudtára, hogy a magyar collectiv részvétel szervezésére

lapunk szerkesztője vállalkozott. Felvilágosítással tehát szívesen szolgál «Az Amatőr» szerkesztősége.

A berlini internacionális tárlat. melynek megtartását az *őszre* tervezték — mint *berlini* levelezőnk írja — *elmaraa*, mivel a «Landtag» ülése a képviselőházban a szőnyegen lévő fontos törvényjavaslatok miatt már október 18-án megkezdődött. A kiállítást jövő évben fogják megtartani.

A lipcsei kiállítás. *Lipcse*ből írja levelezőnk, hogy október hó 20-án bezárult ott az internacionális fotografiai kiállítás, mely még a nemrég elhunyt *György* szász király védnöksége alatt nyílt meg. A kiállításon a művelt világ valamennyi nemzete részt vett; a nemzetközi szalonban voltak képek kiállítva Angliából, Franciaországból, Oroszországból, Amerikából, Magyarországból, Ausztriából, Olasz- és Svédországból, Belgiumból és Hollandiából. Körülbelül *huszonnégy* díj volt kitűzve, melyeknek értéke meghaladta a 3000 márkát. A *kirdy* egy rendkívül értékes és arczképével díszített művészi porcellán-vázát ajánlott fel tiszteletdíjjal, míg *Lipcse* város 300 márkás díjat tűzött ki. A kiállítás tartama alatt többször *szaküléseket* tartottak. A kiállítás helyisége — Deutsches Buchgewerbehaus — rendkívül tágas, kényelmes, kitűnő világítású és művészi interieur-nek bizonyult, úgy, hogy a képek pompásan érvényesültek, míg a látogatottságnak óriási mérveket kölcsönzött az, hogy belépődíjat nem szedtek.

Adás — Vétel — Csere

E rovatban a szerkesztőség készséggel közli előfizetőinek fényképezőgépek és felszerelések vételére, eladására, vagy felvételek becserélésére vonatkozó ajánlatait, értesítéseit, illetve egymás között folytatott levelezéseit.

Megvételre keresek egy összezárható 9×12-ös kamarát jó minőségű objectívvel, cassetta használatra, esetleg táskával és állvánnyal együtt. Csak teljesen jó karban levőt veszek, készpénzfizetés mellett. Ajánlatokat pontos leírással kér Osgyáni József gyógyszerész, Nyiregyházán.

Százhatvan koronás 9×12-ös kamara fényképező-gépetet universalis alplanattal száz koronáért eladnám. Megtekinthető és bővebben értekezni lehet a tulajdonosnál, R. Gy., VIII., Futó-utca 42, f. 2, a délutáni órákban.

Egy teljesen új állapotban levő 9×12 Voigtländer «Heliar» camara «Heliar» f. 4·5 180 cm. három dupla cassetával, táskával, aluminium-állvánnyal. Továbbá egy szintén teljesen új karban levő négyszögletű 13×18-as állványos camera 3 kettős cassetával eladó. Cím: E. Csiky Imre, Kolozsvár.

Teljesen új tanuló készülék (fényképezőgép) diófából, statív, három kazetta, táska, eladó 40 koronáért. Cím: Pancsova, Szerb-utca 21.

Eladom (esetleg cserélek) 9×12-es «Record» kamarát, Goerz-lencsével, F. 4. 5. fényerős, 12 mm. gyújtávolságú. Redőnyzára 4-féle nyílással, 1/1300-ad mp. gyorsaságig fokozható. Megtekinthető 1—3-ig Sziget-u. 15/B. II. em. 5.

IRODALOM.

Bessenyei I. Fényképek előállításá	1.20
Gothard I. A fotográfia gyakorlata és alkalmazása ...	2.40
Moller M. A fotografálás elemei	4.—
Sajóhelyi B. Fotografálás	—60
Schmidt F. A gyakorlati fotográfia kézikönyve. Kötve	6.—
Allilm M. Die Grundlinien der Amateur-Photographie.	
Ein kleines Handbuch für Anfänger und Geübte ...	3.—
— Die Photographie	1.80
Anschütz O. Die Photographie im Hause. Lehrbuch für	
Amateure. I. Das Porträt.	3.60
Bühler C. Kleines Lehrbuch der Photographie. Zur Selbst-	
belehrung	1.20
Burton W. K. ABC der modernen Photographie	1.80
Dawid L. Ratgeber für Anfänger im Photographiren ...	1.80
— Die Moment-Photographie	9.60
Eder J. M. Ausführliches Handbuch der Photographie.	
I. Thl. I Hälfte. (A II—IV. kötet is megjelent.) ...	14.40
Günzel G. Die Amateurphotographie	1.20
Hanneke P. Die Herstellung von Diapositionen zu Projek-	
tionszwecken	3.—
Hauberriszer G. Wie erlangt man brillante Negative	
und schöne Abdrücke. 13. Aufl.	1.50
Halm E. Photographie bei künstlichem Licht	3.—
Jahrbuch für Photographie und Reproductions, technisch	
f. 1904. Herausg. J. M. Eder	9.60
L'Année photographique 1904	3.60
Annuaire Général et International de la Photographie	
1904. Kötve	6.—
The American Annual of Photography 1904	6.—
König E. Die Farben-Photographie	3.—
Lettner G. Skioptikon, Einführung in die Projektionskunst.	
3-te Auflage	1.80
Loescher. Leitfaden der Landschafts-Photographie ...	4.32
Miethe A. Lehrbuch der praktischen Photographie.	
2. kiadás.	12.—
Pizzighelli G. Anleitung zur Photographie für Anfänger.	
11. kiadás.	4.80
— Handbuch der Photographie für Amateure und	
Touristen. 3 kötet, Kötetenkint	11.04
Renger-Patzsch R. Der Eiweiss-Gummidruck. Anleitung	
für Amateure und Fachfotographen	3.—
Schmidt F. Photographisches Fehlerbuch. I. Thl., 2. kiadás	3.60
— Photographisches Vademecum für Anfänger	1.80
Schnauss H. Die Blitzlicht-Photographie. 3. kiadás ...	4.20
— Photographischer Zeitvertreib. 7. kiadás	4.80
Schnauss J. Leitfaden der Photographie	3.—
Spörl H. Praktische Rezeptsammlung für Fach- und	
Amateurphotographen	3.60
Vogel E. Taschenbuch der praktischen Photographie.	
11. kiadás.	3.—
Vogel H. W. Handbuch der Photographie. 4 kötet ...	54.—
— Photographie	3.—
Trutat. Le Cliché photographique	4.20
— Les Procédés pigmentaires	1.50
Rouyer. La Gomme Bricksamatör	2.40

Folyóiratok.

«Az Amatőr» ... .. 1/4 évre	3.50
Amateur-Photograph. Monatsblatt ... .. 1/4 évre	1.50
Mitteilungen, photographische. 24 füzet évenként, 1/4 évre	3.60
Photographen-Zeitung, allgemeine v. Miethe, 52 szám	
évenként ... .. 1/4 évre	3.—
Ratgeber für Amateurphotographen. 24 szám évenként,	
1/4 évre	—96
Wochenblatt, photographische von Gaedicke. 52 szám	
évenként ... .. 1/4 évre	3.—
Bulletin de la Société française de photographie. 24 szám	
évenként	21.84
Amateur Photographer. 52 szám évenként, egész évre	15.24
British Journal of Photography. 52 szám évenként	
egész évre	14.40
Photography. 52 szám évenként ... .. egész évre	9.60

E művek és folyóiratok állandóan raktáron vannak, vagy megrendelhetők

TOLDI LAJOS könyvkereskedésében
Budapest, II. ker., Fő-utca 2. sz.

Előfizetési felhívás.

«Az Amatőr» az első művészi fényképezési *illusztrált* magyar folyóirat. «Az Amatőr»-nek minden száma legnevesebb amatőrjeink és íróink cikkeit és fényképfelvételeit hozza. «Az Amatőr» minden érdekesebb fényképezési eljárással szakszerűen és élvezetes formában ismerteti meg olvasóit. «Az Amatőr» kezdőknek ép úgy szolgál tanácsosul és útmutatással, mint a művészfotografusnak. «Az Amatőr» hírt ad az összes hazai és külföldi felfedezésekről és kísérletekről s minden, a fotografálás terén elért újabb eredményről. «Az Amatőr» közli az összes hazai és külföldi egyesületekre, valamint az azok által rendezett kiállításokra vonatkozó érdekesebb híreket. «Az Amatőr» kiad minden, a lapnak beküldött jó és szakszerű cikket és képet, a mely a fotografálás iránt érdeklődőnek tanulságul szolgál.

«Az Amatőr» minden számában a **szöveg között elsőrangú illusztrációk foglalnak helyet.**

«Az Amatőr» minden száma egy, esetleg több műmelléklettel jelenik meg.

«Az Amatőr» minden évben egy, esetleg több versenyt rendez és az előfizetői által beküldött képek közül a legjobbakat díjakkal tünteti ki.

«Az Amatőr» az előfizetők részéről beküldött képekből évente egy, esetleg több kiállítást rendez.

«Az Amatőr» előfizetői részére *Adás-vételcsere* címmel oly külön rovatot nyit, melyben azok fényképezőgépek és felszerelések vétele, eladására vagy felvételek becserélésére vonatkozó ajánlataikat, illetve értesítéseiket közzé tehetik.

«Az Amatőr» szerkesztői üzeneteiben felvilágosítást ad minden hozzá intézett, a fényképezésre vonatkozó kérdésben.

A ki tehát a fotografálás elemeivel meg akar ismerkedni; a ki maga is szép fényképeket akar készíteni; a ki a művészi fényképezés fokára akar emelkedni; a ki a magyar és külföldi fényképezők műveit meg akarja ismerni: az fizessen elő «Az Amatőr» művészi fényképezési folyóiratra.

«Az Amatőr» kéthetenként jelenik meg.

„Az Amatőr“ szerkesztősége.

«Az Amatőr» előfizetési ára:

egész évre	14.—	K
fél évre	7.—	«
negyed évre	3.50	«
egyes szám	—	.60 «

„Az Amatőr“ kiadóhivatala.

Szerkesztői üzenetek.

E rovatban a szerkesztőség készséggel ad szakszerű felvilágosítást minden hozzá intézett, a fényképezésre vonatkozó kérdésben.

Kérjük lapunk barátait, hogy «Az Amatőr»-re előfizetőket gyűjtsenek s az előfizetési íveket lapunk kiadóhivatala címére: Budapest, V., Honvéd-u. 10. sz., visszaküldeni szíveskedjenek.

Dr. K. F. O. Berlin. Szíves ajánlatát berlini levelezői minőségére vonatkozólag köszönettel elfogadjuk. A feltételeket változatlanul aláírjuk. A kívánt igazolványt könyvkötőnkkel már elkészítettük s a napokban — a berlini egyesületekhez intézett ajánló-levelekkel együtt — postán elküldjük. Reméljük, hogy nem sokára leközölhetünk egy-egy berlini tudósítást is Öntől.

M. o—g és a n. v—g szerk. Budapest. Socsásson meg, hogy nagy elfoglaltságunk miatt b. sorait még nem intéztük el. A csere tekintetében szerkesztőnknek Bécsből való visszaérkezése után megkezdhetjük a tárgyalásokat.

«Arad.» Kiadóhivatalunknak nincs tudomása arról, hogy Ön előfizetőnk lenne. Képét mégis szívesen kiadtuk volna, ha megütné a kellő mértéket. Minthogy arra kér bennünket, hogy annak hibáit e rovatban megírjuk, íme hallja őket: a kép tárgya, a modell alakító képessége, arckifejezése jó. Gyenge azonban a kivitel. A háttér nyugtalan, fele egészen fekete, fele vakítóan fehér. A lepel művésziellenül van rendezve. Bántó a széknek kikandikáló támlája. A másolat maga pedig rossz aranyfűrdőben agyon van színezve s azért teljesen fakó. A kívánt kritikát reméljük, hogy nem veszi rossz néven s mihamarabb sokkal jobb — igazán művészi — képet küld be, a melyet kész örömmel adunk majd ki.

P. J. Budapest. Cikkét hálásan köszönjük. Ügyesen van megírva, de az illető papírost oly kevesen használják, — azt hisszük azért, mert az eredmény a fáradsággal arányban nem áll — hogy a közlemény közérdekre nem számíthat. Inkább mást kérünk és adunk majd ki.

D. N. Budapest. A beküldött csinos képeket köszönjük. A brómpapírra másolt képek klisirozásra kevésbé alkalmasak. Hiszünk, hogy vannak Önnek művésziesebb képei is.

Dr. E. Ungvár. 1. A képek akár felragasztva, akár felragasztatlanul küldhetők be. 2. A képet látni kell; látatlanba nem ítélnék.

Sz. B. Budapest. Cikke jó. Köszönjük.

H. E. Budapest. Beküldött képei közül az egyik a pose, a másik az alsó részek kiexponálatlansága miatt nem közölhető. Láttunk mi már Öntől sokkal jobb képeket: miért nem küld azok közül? Szívesen kiadjuk.

F. Gy. Budapest. Képeiben csalódtunk. Sajnáljuk, de igazán nem ütik meg a mértéket.

Dr. M—c A—r. Budapest. Beküldött képei ügyes kézre vallanak, jó kivitelüknel fogva is. Minthogy azonban ebből azt következtetjük, hogy önnek közlésre alkalmasabb képei is vannak, egyelőre ezeket nem adjuk ki. Kérjük, hogy a «Virágnylás» című képeinek ideálisan szép modelljéről esetleg birtokában levő művészi felvételét juttassa hozzánk. Szívesen kiadjuk.

E. Cs—y Imre. Kolozsvár. Lapunk második számából helyszüke miatt kimaradt az önnek szóló szerkesztői üzenet. E szerint köszönjük lelkes gyűjtését és kérjük ügyünk további szolgálatára. A tiszteletpéldányt kiadóhivatalunknál kiutaltuk az ön részére. Ez a magyarázata annak is, hogy mindkét számot újra megkapta.

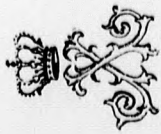
F. J. Nádudvar. A beküldött képek csinosak, érdekesek, de nagy hibájuk — a póz. Azt hisszük, hogy lesznek képei között olyanok is, melyek e hibákban nem szenvednek.

Szerkesztő: Kohlman Artúr dr.

Kiadja: A szerkesztőség.

Szerkesztőség: Budapest, VI., Király-u. 89.

Kiadóhivatal: Budapest, V., Honvéd-u. 10.

ERDŐ MÉLYÉN.

IZABELLA KIR. HERCEGASSZONY Ó FENSÉGE.

«AZ AMATŐR» MŰMELLÉKLETE.

MINDEN JOG FENTARTÁSÁVAL.

347-352.
anon levő